नगरं प्रवरस्य च। हयग्रीवस्य ब्रह्मस्य निलयं तस्य च मन्दिरम्। शङ्खाख्यस्य च दैत्यस्य नगरं गोमुखस्य च। राजरूपस्य च नीलस्य मेघस्य क्रथकस्य च। पुरञ्च लम्बपादस्य महोष्णीषस्य चालयः। कम्बलस्य च नागस्य पुरमन्यतरस्य च। कद्रुपुत्रस्य च पुरं तक्षकस्य महात्मनः। एवं पुरसहस्राणि नागदानवरक्षसाम्। द्वितीयेऽस्मिंस्तले विप्राः पाण्डुभौमे न संशयः। तृतीये तु तले ख्यातं प्रह्लादस्य महात्मनः। चतुर्थे ह्लादस्य च पुरं पुरमग्निमुखस्य च। तारकाख्यस्य च पुरं पुरं निर्मिर सत्तथा। शिशुमारस्य च पुरं कृष्टपुष्टजनाकुलम्। ध्वजनस्य च वित्तेयं राक्षसस्य च मन्दिरम्। मन्दरस्योरगपतेर्विशालस्य च मन्दिरम्। एवं पुरसहस्राणि नागदानवरक्षसाम्। तृतीयेऽस्मिंस्तले श्रेयं रक्तभौमे न संशयः। तत्रापि दैत्यसिंहस्य बाहुनेमेः पुरं महत्। तथालम्बस्य च पुरं नगरं कुञ्जरस्य च। राक्षसेन्द्रस्य च पुरं सुमालेर्बहुविस्तरम्। सुहस्य कोकनागस्य हृकवक्त्रस्य चालयः। बहुयोजनसाहस्रं बहुपक्षिगणाकुलम्। नगरं वैनतेयस्य चतुर्थेऽस्मिन्सारले। पञ्चमे शर्कराभौमे बहुयोजनविस्तृतम्। विरोचनस्य नगरं दैत्यसिंहस्य वामतः। व्यायताक्षाग्निजिह्वस्य हिरण्याक्षस्य चालयः। पुरञ्च विद्युज्जिह्वस्य राक्षसेन्द्रस्य धीमतः। महामेघस्य च पुरं रक्षसो देवविद्विषः। किर्मीरस्य च नागस्य स्वस्तिकस्य जयस्य च। एवं पुरसहस्राणि नागदानवरक्षसाम्। पञ्चमेऽस्मिंस्तले श्रेयं शर्करानिलये तथा। षष्ठे तले केशरिणो दैत्येन्द्रस्य पुरं स्मृतम्। सुपर्वणः पुलोम्नश्च नगरं महिषस्य च। राक्षसेन्द्रस्य च पुरं शुक्रोशस्य महात्मनः। तत्रास्ते सुरसापुत्रः शतशीर्षोऽसदा युतः। महेन्द्रस्य सखा श्रीमान् वासुकिर्नाम नागराट्। एवं पुरसहस्राणि नागदानवरक्षसाम्। षष्ठे तलेऽस्मिन् ख्यातानि शिखाभौमे रसातले। सप्तमे तु तले श्रेयं पाताले पूर्वपश्चिमे। पुरं बलेः प्रमुदितं नरनारीगणायुतम्। असुराणीविधैः पर्यसुहृतैर्दैवतैर्युभिः। सुचुकुन्दस्य दैत्यस्य तत्रैव नगरं महत्। अनेकैर्दितिपुत्राणां सहस्रैर्महासुरैः। तथैव नागनगरैर्ऋषिभिर्महात्मभिः। दैत्यानां दानवानाञ्च सहस्रैर्महासुरैः। सहस्रैः राक्षसावासैरनेकैश्च समाकुलम्। स्वर्लोकादपि रम्याणि पातालानीति नारदः। प्राह स्वर्गसभामध्ये पातालेभ्यो मतो दिवि। आह्लादकारिणः शुभ्रा मणयो यत्र सुप्रभाः। नागामरणभूषाणां पातालं केन तत्समम्। दैत्यदारिद्र्यरहितैरितस्ततश्च शोभिते। पातालेऽस्मिन्न भीतिर्विद्युत्स्वापि जायते। दिवाकरस्तयो यत्र प्रभां तन्वन्ति नातपम्। शशिनश्च न शीताय निशि द्योताय केवलम्। भक्ष्यभोज्यमहापानसुदिते रात्रिभोगिभिः। यत्र न ज्ञायते कालो गतोऽपि दनुजादिभिः। वनानि नद्यो रम्याणि सरांसि कमलानि च। पुंस्कोकिलादिनादाश्च मनोज्ञान्यम्बराणि च। भूषणान्यतिरम्याणि गन्धाश्चाद्भुतलेपनम्। वेणुवीणामृदङ्गानामुदितैर्नादितानि च। एतान्यन्यानि चोदारभोगभोग्यानि दानवैः। दैत्योरगैश्च भुज्यन्ते पातालान्तरगोचरैः। पातालानामधस्तात्ते विष्णोर्या तामसी तनुः। शेषाख्या तद्गुणान् वक्तुं न शक्ता दैत्यदानवाः। योऽनन्तः पश्यते विद्वद्दैवदेवर्षिभूषितैः। सहस्रशिरसा व्यक्तः स्वस्तिकालङ्कभूषणः। फणामणिसहस्रेण यस्य विद्योतयन् दिशः। सर्वान् करोति निर्वीर्यान् हिताय जगतोऽसुरान्। मदाघूर्णितनेत्रोऽसौ यः सदैवैककुण्डलः। किरीटी खड्गधरो भाति शाग्निः श्वेत इवर्क्षराट्। नीलवासा महोदग्रशिखः श्वेतहारोप शोभितः। सोऽभ्रे गङ्गाप्रपातोऽसौ कैलासाद्रिरिवोन्नतः। लाङ्गलासक्तहस्ताग्रो बिभ्रन्मूषलमुत्तमम्। उपास्यते स्वयं कान्त्या यो वारुण्या च मूर्त्तया। कल्पान्ते यस्य वक्त्रेभ्यो विषानलशिखोज्ज्वलः। सङ्कर्षणात्मको रुद्रो निर्गच्छति जगत्त्रयम्; समस्तपृथिवीभूतमग्रेमणितिमण्डलम्। आस्ते पातालमूलस्थः शेषोऽशेषसुरार्चितः। तस्य वीर्यं प्रभावश्च स्वरूपं रूपमेव च। न हि वर्णयितुं शक्यं ज्ञातुं वा त्रिदशैरपि। यस्यैषा सकला पृथ्वी फणामणिशिखारुणा। आस्ते कुसुममालेव कस्तदीर्यं वदिष्यति। यदा विजृम्भतेऽनन्तो मदाघूर्णितलोचनः। तदा चलति भूरेषा साद्रितोयाब्धिकानना। यदा तु पर्वणि गजः खेदाच्छान्तयते शिरः। सपर्वतवना नाम तदेवं चलति क्षितिः। गन्धर्वाप्सरसः सिद्धाः किन्नरोरगचारणाः। नान्तं गुणानां गच्छन्ति तेनानन्तोऽयमुच्यते। यस्य नागवधूहस्तैर्लेपितं हरिचन्दनम्। स्वनिश्वासानिलापास्तं याति दिक्पटवासताम्। यमामनन्ति देवर्षिगणैर्ज्योतींषि तत्त्वतः। भगवान् सकलश्चैव निमित्तं पटितं फणम्। तेनेयं नागवर्यैश्च शिरसा विधृता मही। बिभर्त्ति मायां